

MIT HÆFTE MED ORDKLASSE

NAVNEORD
UDSAGNSORD
TILLÆGSORD
STEDORD
FORHOLDSORD

NAVN:

KLASSE:



NAVNEORD

SUBSTANTIVER

Ting



en bamse



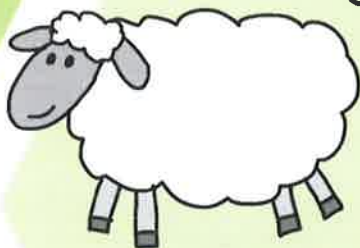
en stol



en nøgle

Alle ting på denne jord, kalder vi for navneord

Dyr



et får



en kat



en slange

Steder



en skov

Begreber



kærlighed



venskab

Man kan sætte
EN, ET, ALLE eller
FLERE foran

NAVNEORD

SUBSTANTIVER

Navneord er alle de ting, du kan se omkring dig. Det kan også være dyr, steder og begreber. Man kan sætte **en**, **et**, **flere** eller **alle** foran navneord.

Fx: Der står en **stol** på et **gulv**
Alle **husene** på **vejen** har et rødt **tag**
En **zebra** er sort og hvid
Jeg har ikke flere **slikkepinde**

STOL, OKSE,
BLYANT,
TELEFON,
SKOV, STEN,
BAD, LAMPE,
ELEFANT,
ØRKEN, SKAB,
BILER, BORD

1

Find navneordene i sætningerne. (Der kan være flere i en linje)

- 1) Camilla og Anders skal sejle en tur i deres nye robåd.
- 2) Mies vanter er varme, når det er koldt.
- 3) På Gabriels værelse har han mange biler.
- 4) Hækkene er sprunget ud i alle haverne.
- 5) Theas mor har købt en hund til hende.
- 6) På loftet ligger der både gamle sko, jakker og huer.
- 7) Om onsdagen får vi altid kage fra bageren.
- 8) Livs far skal fælde et træ i skoven.
- 9) Thomas har en fin taske med i skole.



2

Kig dig omkring og find nogle navneord. Skriv dem her.

3

Find mange navneord i nettet. Vandret og lodret.


S	O	F	A	H	B	I	L	I	L	Y	G	T	E
O	N	R	A	K	A	T	E	S	Æ	T	Å	E	N
M	Æ	I	L	Ø	B	E	G	M	R	O	P	L	Å
M	B	K	A	S	S	E	E	E	K	S	B	T	I
E	L	A	S	L	O	T	P	L	E	K	K	L	Æ
R	E	D	E	A	D	R	L	O	R	O	B	Å	D
F	T	E	G	N	A	N	A	N	E	L	O	P	E
U	R	L	Æ	G	V	Å	D	S	D	E	M	I	N
G	Æ	L	D	E	A	V	S	N	E	M	A	N	D
L	H	E	O	P	N	M	K	L	C	Y	K	E	L
D	B	N	Æ	Å	D	I	A	M	A	N	T	H	J
A	T	I	P	I	U	L	Æ	K	K	E	R	I	N



BØJNING

Navneord kan bøjes efter **ental** og **flertal**, altså om der er en eller flere af tingen/dyret/stedet. De bøjes også i **bestemt** eller **ubestemt**. Ved bestemt er det en bestemt ting (eller flere), ved ubestemt er det en hvilken som helst ting (eller flere).

De fleste navneord bøjes således:

ubestemt ental	bestemt ental	ubestemt flertal	bestemt flertal
sæt EN/ET foran.	ender på -ET/-T eller -EN/-N	sæt FLERE foran Ender på -E/-ER/-R.	sæt ALLE foran Ender på -ENE/-ERNE/-NE
en avis	avisen	flere aviser	alle aviserne
et hus	huset	flere huse	alle husene
			

4

Udfyld resten af skemaet

Ubestemt ental	Bestemt ental	Ubestemt flertal	Bestemt flertal
en skole			alle skolerne
		flere koste	
	træet		
			alle bordene
en stol		flere stole	
	skyen		
			alle kurvene
en cykel		flere cykler	

5

Her er tre broer. Den bro med flest navneord på fører dig sikkert over floden. De andre er i stykker. Hvilken bro er bedst? Skriv antallet af navneord i boksen over broen.

hunde

dåser

sang

appelsin

hende

smuk

roser

1

læse

knive

klippede

pony

kontorstol

og

går

2

træ

bøger

børn

mellem

baby

forklæde

sakse

3

6

Sorter navneordene fra alle broerne i ental og flertal her.

ENTAL

FLERTAL

7

Hvilken form står navneordet i? Sæt en streg

lamperne

borde

blomst

haner

flasken

dørene

læge

hæfter

kasse

Ubestemt
entalBestemt
entalUbestemt
flertalBestemt
flertal

antennen

onklerne

højtalere

nøgle

gryder

huset

plader

strømperne

klassen

8

Sæt to streger, så der bliver 3 navneord

hjørnetandbestikkanin

enhjørningenpungepedel

dåsernebålvaskemaskine

husetmaleriernelamper

UREGELMÆSSIGE NAVNEORD

Det er ikke alle navneord, der bøjer sig helt efter reglerne. Nogle navneord bøjes ikke fra ubestemt ental til ubestemt flertal.

Fx: en mus musen flere mus alle musene

Andre navneord ændrer vokal fra ental til flertal.

Fx: en fod foden flere fødder alle fødderne

9 Find vej gennem labyrinten. Du må kun gå på de UREGELMÆSSIGE navneord.

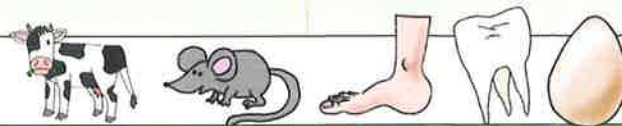
START

får	ko	tand	hus	bord	bænk
elefant	trappe	mus	sol	ged	kasket
baby	delfin	bog	mor	hæfte	kniv
blyant	bukser	fugl	barn	kanin	bus
tavle	skammel	skab	sejl	plante	tulipan
kost	hund	slips	glas	kat	kurv
sko	spring	år	taske	nøgle	vindue
æg	krog	gang	mål	kål	lam
nøb	ting	sti	tegn	træ	mand
å	tå	folk	rør	kølk	øl
bandit	heks	bjerge	dal	musvit	krus

SLUT

10 Bøj de uregelmæssige navneord i skemaet.

Ubestemt ental	Bestemt ental	Ubestemt flertal	Bestemt flertal
en mus			
et får			
et knæ			
et æg			
et år			
et spring			
et barn			
en ko			
en tand			
en mand			
en bog			
en fod			



11 Find selv andre uregelmæssige navneord. Skriv dem her.



SAMMENSATTE NAVNEORD

Nogle navneord sættes sammen til nye navneord. Dem kalder vi sammensatte ord.

Fx: fod + bold = fodbold

Fx: nøgle + ring = nøglering



Det er ret vigtigt at skrive de sammensatte ord rigtigt, ellers kan det betyde noget forkert.

Fx: En dyrlæge
En dyr læge

= en læge, der behandler dyr.
= en læge, som koster mange penge.

Rottegift
Rotte gift

= gift til at fange rotter med.
= en rotte, der er blevet gift.



12 Sæt streg fra billederne til de ord, de kan lave et sammensat navneord med. Der er tre ord til hver, men måske nogle kan bruges til flere.



dør

læge

skærm

hus

bjørn

celle

børste

træ

dæk

mos

hjul

brille

vaffel

kage

sæde

bildør

Skriv de nye
sammensatte
navneord her

Ved nogle sammensatte navneord er der brug for et bogstav til at binde dem sammen med. Det kan være E eller S eller N

Fx: barn + e + vogn = barnevogn

fødsel + s + dag = fødselsdag

rose + n + busk = rosenbusk



13 Skal ordet have et bindingsbogstav? Skriv det på linjen, hvis det skal. Ikke alle ordene skal have et.

saft vand

vask bjørn

blæs vejr

navn skilt

lygte pæl

jul træ

øje læge

mål mand

skole bus

tand børste

æble træ

fugl bur

sport tøj

sodavand flaske

høj tid

børn have

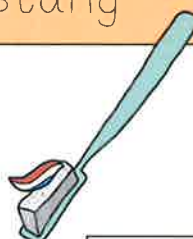
Danmark historie

bryllup fest

hund hvalp

fisk stang

tid punkt



UDSAGNSORD

VERBER

Bevægelse



at kravle
jeg kravler



at løbe
jeg løber



at svømme
jeg svømmer

Alt vi gør på
denne jord, kalder
vi for udsagnsord

Udtryk



at råbe
jeg råber

bla
bla



at hviske
jeg hvisker



at tale
jeg taler

Følelser



at græde
jeg græder



at grine
jeg griner



at smile
jeg smiler

Andet



at danse
jeg danser



at male
jeg maler



at løfte
jeg løfter

Man kan sætte AT
eller JEG foran

UDSAGNSORD

VERBER

Udsagnsord er alle de ting, vi kan gøre. Man kan sætte **AT** eller **JEG** foran. Udsagnsordene bestemmer tiden i en tekst, altså om det er nutid eller datid.

Fx: Jeg **hopper** højt
Hunden **løber** rundt i haven
Manden **gik** en tur i går

HENTE, GÅ,
CYKLE, LØBE,
HOPPE,
KRÆVLE,
SPISE, GRINE,
TYGGE, LEGE,
KØRE, FINDE,
KLAPPE

1 Find et eller flere udsagnsord i hver sætning

- 1) Da stykket var færdigt, klappede hele salen.
- 2) Alle krukkerne gik i stykker.
- 3) Han dansede hele natten lang.
- 4) Mormor bager mange kager i det nye køkken.
- 5) Helle jublede, da hun kom over målstregen.
- 6) Bilerne kører stærkt på motorvejen.
- 7) Bjørnen sover i sin hule hele vinteren.
- 8) Betjenten råbte stop.
- 9) Svend låste døren til skuret.
- 10) Lise og Stefan købte en is i kiosken.



2

Skriv 5 sætninger om ting, du har gjort i dag. Sæt en streg under alle dine udsagnsord.

3

Vejen med flest udsagnsord fører hjem. Hvilken vej skal du gå, for at komme hjem? Skriv antallet af udsagnsord i kassen

1

danser
bjørn
hjælper
vække
solskin
fangede
trykker
medalje
fantastisk

2

mus
køber
skøjtede
betale
kaster
skrive
trampede
trampolin
flaskehals

3

se
kysse
grim
ponyer
tastatur
museum
kaster
bygge
støvler

BØJNING

NAVNEFORM

Udsagnsord i navneform er dem vi kan sætte **AT** foran.
De ender som regel på **-E**.

Fx: Thomas begyndte **at** træne
Det er sjovt **at** lave mad

Nogle udsagnsord ender dog ikke på **-E**

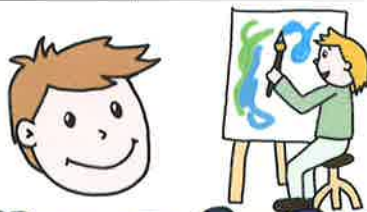
Fx: At gå
At gøre
At bo



4

Farv felterne, hvor udsagnsordene står i navneform.

hest	løb / stå	købe	gå / spis	musik
jubler	hente	klokker	spise	blæser
snakkede	male	blinker	tegne	brille
snemand	kaste	gik	kigge	spiller
jul	ost / gør	stå	bo / ser	fodbold
biler	bille	læse	medalje	gulv
regnbue	blå	klappe	friske	klo
smuk	smile	dreje	fregner	dansk
men	frister	finde	nærmer	bier
okse	vinke	træne	æbler	mand



BYDEFORM

Udsagnsord i bydeform er ordets *korteste* form. Det kan virke som en ordre.

Fx: Kør bilen!
 Spis din mad!



5

Lav en sætning i bydeform med hvert ord.

spiser

Spis din mad!

henter

pakker

rejser

rejser

lytter

køber

leger

smider

puster

NUTID OG DATID

Udsagnsord bøjes i tid. Det er dem, der bestemmer tiden i en sætning. De kan bøjes i **NUTID** (noget, der sker lige nu) og **DATID** (noget, der skete tidligere, fx i går).

I nutid får ordene endelsen **-ER** eller **-R**

I datid får ordene endelsen **-TE**, **-EDE** eller **-DE**

Fx: Jeg kør**er** i bilen lige nu.
Jeg kør**te** i bilen i går.

6 Skriv teksten om fra nutid til datid.

Camilla og Anders (skal)..... på ferie. De
(rejser)..... til Spanien med fly. Camilla
(pakker)..... taskerne, så de (har)..... det hele
med. Anders (tager)..... et kamera med. Kameraet
(ligger)..... i en taske, som (hænger)..... rundt om
halsen på ham, så han hele tiden (har)..... det med.
Camillas mor (bager)..... pølsebrød til dem. Camilla og
Anders (elsker)..... pølsebrød, de (er).....
nemlig gode til flyveturen.
På ferien (ser)..... de flotte bjerge, og hver dag
(bader)..... de i havet. Det (er)..... en rigtig god
ferie, og de (glæder)..... sig til en ny ferie snart.

FØR NUTID OG FØR DATID

Udsagnsord kan også bøjes i før nutid og før datid

Før nutid er noget, som sker mellem datiden og nutiden.

Før datid er noget, som er sket før datiden.

Begge tiderne laves ved hjælp af et *hjelpeverbum*.

I før nutid står dette hjelpeverbum i nutid.

I før datid står dette hjelpeverbum i datid.

Selve udsagnsordet ender på **-T** eller **-ET**

Fx: Jeg **har** kørt bilen frem. = før nutid

Jeg **havde** kørt bilen frem. = før datid

Hjelpeverber:

Have, være, blive, få,
ville, kunne, skulle

Før nutid:

Har, er, bliver, får, vil,
kan, skal

Før datid:

Havde, var, blev, fik,
ville, kunne, skulle

7

Skriv en sætning i før nutid eller før datid med udsagnsordet i den lilla kasse. Husk et hjelpeverbum.

spiser

Morten **har** spist sin mad

ser

løber

henter

vasker

pakker

spiller

UREGELMÆSSIGE UDSAGNSORD

Det er ikke alle udsagnsord, der bøjer sig helt efter reglen. Når de uregelmæssige udsagnsord bøjes, ændrer de bl.a. vokal eller/og endelse.

Fx: Jeg **GÅR** en tur
Jeg **FRYSER**

Jeg **GIK** en tur
Jeg **FRØS**

S

Find de uregelmæssige udsagnsord. I skemaet står de i NUTID. Skriv dem i DATID i kasserne under.

flyver	spiser	hjælper	slger
mener	giver	pakker	betyder
nyder	henter	stjæle	rider
ryger	synker	vasker	spiller
vinker	snakker	skyder	bliver

9

Bøj udsagnsordene i skemaet herunder.

Bydeform	Navneform	Nutid	Før nutid	Datid	Før datid
spis	at spise	jeg spiser	jeg har spist	jeg spiste	jeg havde spist
	trække				
		griner			
lyv			har løjet		
hjælp				hjælp	
	stjæle				havde stjålet
tegn					
	klø				
		sætter			
	flyve		har fløjet		
lav				lavede	
	skrive				havde skrevet
	juble		har jublet		